

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

Toimintasuunnitelma

2017

Yhteiskunnan ja työmarkkinoiden tilanne

Vuosi 2017 on sekoitus arkea ja juhlaa. Vaalit ovat demokratian juhlaa: keväällä on kuntavaalit ja syksyllä valitaan pamilaisilla työpaikoilla luottamusmiehiä ja työsuojeluvaltuutettuja. Toisaalta vaaleihin liittyy normaalia ja arkista vaikuttamistyötä. Keväällä alkaa myös valmistautuminen syksyn neuvottelukierrokseen.

Juhlan aihetta on myös 110 vuotta täyttävällä suomalaisella ammattiyhdistysliikkeellä ja 100 vuotta täyttävällä itsenäisellä Suomella. Helmi-maaliskuussa suuri joukko pamilaisia kokoontuu talvitapahtumaan Lahteen. Kolmen päivän ajan monipuolisen ohjelman lisäksi osallistujat pääsevät seuraamaan pohjoismaisten hiihtolajien MM-kisoja.

Ongelmana hidas talouskasvu

Suomessa talouden kasvu jatkuu tuskallisen hitaana. Bkt:n kasvussa ”uusi normaali” maassamme näyttää olevan prosentin molemmin puolin. Suomen kasvumahdollisuuksia syö koko maailman taloutta riivaava kituliaisuus.

Vuodelle 2017 IMF on ennustanut maailmalle 3,4 prosentin bkt-kasvua. Kokonaiskysynnän kasvu pysyy länsimaissa vaimeana huolimatta alhaisesta korkotasosta. Euroalueella kasvua haittaa, että joidenkin maiden kuten Italian pankkisektorin ongelmat ovat yhä ratkaisematta. Myös poliittisen epävarmuuden kasvu Euroopassa Iso-Britannian Brexit-tuloksen seurauksena tulee haittaamaan kasvua erityisesti vuonna 2017. Yhdysvalloissa odotetaan investointien kasvavan, mikäli maan poliittinen tilanne tasaantuu. Maan talouskasvun odotetaan olevan kiihtyvää lähivuosina.

Kiinan taloudessa on tapahtunut käänne kun rakentaminen ja teollisuustuotanto eivät enää kasva maassa totuttuun malliin. Kiinan talouskasvu yskähtelee ja esimerkiksi IMF ennustaa maan talouden kasvuvauhdin hidastuvan edelleen ensi vuonna. Venäjän talouden luisuminen puolestaan saavuttaa vuonna 2016 pohjansa ja maan bruttokansantuotteen ennustetaan kääntyvän vuonna 2017 noin 1 prosentin kasvuun.

Suomessa talous (bkt) kasvoi vuonna 2015 vain 0,2 prosenttia. Vuoden 2016 kasvu jää 1 prosentin nurkille. Vuonna 2017 kasvu jatkuu vaimeana kipuamalla noin 1,3 prosenttiin. Kuitenkin voi sanoa, että Suomen talous alkaa vihdoinkin hieman saada ilmaa siipiensä alle. Vuonna 2017 viennin odotetaan olevan noin 2,9 prosentin kasvussa. Lisääntyneet investoinnit erityisesti rakentamisessa ovat edistäneet Suomessa talouden kasvua vuonna 2016. Yritysten investointien ennakoitaan kääntyvän ripeämpään kasvuun vuonna 2017 kun kilpailukyky sopimus astuu voimaan. Kuluttajabarometrit ovat kertoneet kansalaisten luottamuksen talouteen kehittyneen positiivisempaan suuntaan vuoden 2016 toisen vuosipuoliskon aikana.

Vuonna 2017 yksityisen kulutuksen ennustetaan kehittyvän hitaammin kuin vuosina 2015 ja 2016. Nollakorotukset, orastamaan alkava inflaatio sekä työnantajilta palkansaajille siirtyvät sosiaalivakuutusmaksut painavat ostovoimaa. Tuloverojen keventäminen ja hivuttautumalla kohentuva työllisyys kuitenkin pitävät ostovoiman kehityksen edelleen piirun verran positiivisena.

Työttömyysasteen ennakoidaan laskevan, mutta edelleenkin olevan noin 9 prosenttia. Palkansaajien tutkimuslaitos ennakoi työllisten määrän kasvavan vuonna 2017 noin 10 000 henkilöllä ja työllisyysasteen pinnistelevän hitusen edellisvuotta paremmaksi. Mikäli työllisyysaste nousee ennustetun kituliaasti, jää nähtäväksi mitkä ovat hallituksen johtopäätökset ja kuinka innokas se on pitämään kiinni itselleen asettamastaan työllisyystavoitteesta. ETLA on ennustanut, että vielä vuonna 2020 työllisyysaste olisi vain 70,2 prosenttia.

Yksityisten palvelualojen kasvun ennakoidaan kokonaisuudessaan hidastuvan vuonna 2017. Vähittäiskaupan tuotos kasvaa ensi vuonna selvästi vuotta 2016 vaimeammin. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan kasvu hieman kohenee vuodesta 2016, mutta pysyy edelleen tuskallisen vaatimattomana. Kiinteistöalan palveluiden puolella kasvu on hieman rivakampaa. Selvää on, että suoraan kuluttajia palvelevien palvelualojen tuotoksen kasvu on parina lähivuotena vaivalloista, koska kotitalouksien ostovoiman kasvun hidastuu. Kaupan alalla työvoiman käyttö kasvaa ennen muuta tukkukaupan puolella, kiitos rakennusalan tarvitsemien välituotteiden. Päivittäistavarakaupassa työvoiman käytön uskotaan olevan ensi vuonnakin laskussa. Aukioloaikojen vapautumisen mahdollinen vaikutus selviää vuoden 2017 kuluessa. Kun tarkastelee työllisyyttä yhteensä kaupan sekä majoitus- ja ravitsemisalalan piirissä, niin sen voi ennustaa kokonaisuudessaan kasvavan muutamilla tuhansilla työllisillä.

Aloitteelliset menestyvät

Maan hallitus tulee taipaleensa puoleen väliin. Rakenteellisia uudistuksia korostaneesta alusta on päätöksenteossa siirrytty leikkauspolitiikkaan. Heikon poliittisen valmistelutyön lopputuloksena hallitus on joutunut peruuttelemaan useimmissa hankkeissaan tai päätöksenteko on viivästynyt huomattavasti. Lähes aina taustalla on ollut toimeenpanoon liittyviä vahvasti yleisen oikeustajun vastaisia elementtejä tai päätösten pitkän aikavälin tuottavuutta ja hyvinvointia heikentäviä vaikutuksia.

Hallitusohjelmasta perääntyminen on kuitenkin hyvin vaikeaa, vaikka mm. OECD ja EU komissio ovat maakohtaisissa suosituksissaan antaneet jo erisuuntaisia ehdotuksia, kuin mihin pääministeri Juha Sipilä ja valtionvarainministeri Petteri Orpo valmistelua vievät. Kurjistamispolitiikka ja kategorinen yksityistäminen ei luo talouskasvua. Taustalla olevaa virheolettamaa korjataan jo muualla Euroopassa. Maan hallituksen visiottomuus ja tehtyjen ratkaisujen heikko vaikuttavuus oikeisiin ongelmiin, kuten pitkäaikaistyöttömyyden kasvuun, antavat heikon alustan hentoisen talouskasvun vauhdittamiselle.

Hallituksen elinkeinopolitiikkaa on tähän asti ohjannut lähinnä ajattelu sääntelyn purkamisesta ja normitalkoista. Heikomman osapuolen suojaksi säädetyt lait esimerkiksi työelämässä ja ympäristönsuojelussa esitetään toimintaa jäykistävänä ja turhaa hallinnollista taakkaa aiheuttavana kiusana. Pienet arkiset tarinat maalaisjärjen vastaisista tilanteista, joissa aikuista ihmistä holhotaan ylisääntelyllä, ovat kääntyneet käytännössä sosiaali- ja terveystoimen sekä työelämän yhdenvertaisuutta heikentäviksi säästötoimiksi. Meidän tulee nostaa esiin, kuinka sääntely itse asiassa takaa reilut pelisäännöt markkinoille. Erytisesti koulutukseen ja osaamiseen liittyvät normit nostavat tuottavuutta, takaavat ihmisten tasa-arvoisen kohtelun ja tasaavat tulonjakoa. Vuonna 2017 tulemme toimimaan erilaisia järjestöjä kokoavana tahona otsikon #onkoreilua-alla ja herättelemme kriittistä keskustelua siitä, mihin oikeastaan lainsäädännön purkamisella pyritään.

Valta on usein siirtynyt selvitysmiehille, yksittäisille asiantuntijoille ja useista toimijoista koostuville kansanliikkeille, jotka pystyvät tarjoamaan kansalaisia yhdenvertaisemmin kohtelevia ratkaisuja työllisyyden ja talouskasvun vauhdittamiseksi ja hallinnon keventämiseksi. Nyt näyttäisi olevan h-hetki viedä eteenpäin aloitteitamme esimerkiksi matkailun elinkeinopoliittisesta strategiasta tai digitalisaation hyödyntämisestä palvelualoilla kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kaikki aloitteet, jotka mahtuvat edes luovasti hallitusohjelman kärkihankkeiden raameihin, ovat tervetulleita ja etenevät nopeasti, mikäli oikea yhteys löytyy.

Vuosi 2017 aloittaa useiden perättäisten vaalivuosien sarjan. Kuntavaaleissa huhtikuussa todennäköisesti eniten puhuttavat sosiaali- ja terveystalvet, joista päätösvalta siirtyy myöhemmin uusissa maakuntavaaleissa valittaville maakuntavaltuustoille. Pamilaisten on nostettava esiin ainakin sote-uudistuksen ja perusopetuksen ongelmat sekä asumisen kalleus kasvukeskuksissa ja erilaisten kunnallisten palvelu- ja asiakasmaksujen vaikutukset toimeentuloon sekä työssäkäyntiä tukevien julkisten palveluiden saatavuus. Kuluva vuoden alussa toteutettu kauppojen aukioloaainsäädännön kumoaminen on jo vaikuttanut negatiivisesti työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen ja työmatkojen sujuvuuteen (luottamushenkilökysely 09/2016). Tavoitteena kuntavaaleissa on ajaa jäsenillemme tärkeitä asioita puolueiden ja ehdokkaiden vaalilupauksiin sekä aktivoida pamilaisia ehdokkaaksi, vaalityöhön ja äänestämään. Kuntavaalit ovat myös oiva tilaisuus niin ehdokkaille kuin tukiryhmäläisille kerryttää osaamista ja verkostoja pääomaksi vuoden 2019 eduskuntavaaleihin.

Valmisteilla olevan sote-ratkaisun yksi elementti on pyrkimys lisätä asiakkaan valinnanvapautta eri terveydenhuollon palvelutarjoajien välillä (yksityinen, järjestö, julkinen). Yksityiset terveyspalvelualan yritykset näyttävät tällä hetkellä menestyvän hyvin osin siksi, että nykyjärjestelmässä voitot on mahdollista tulouttaa alhaisen verotuksen maihin ja tällaisen verosuunnittelun ansiosta Suomi menettää verotuloja. PAM lähtee siitä, että ihmisten terveydellä ei saa rahastaa ja tulee vaikuttamaan siihen, että myös julkiset palvelut ovat kilpailukykyisiä palvelutarjoajia ja että yritysten mahdollisuutta hyödyntää verosuunnittelua säännellään nykyistä tiukemmin.

Sote-ratkaisu saattaa vaikuttaa myös työnantajan kustantamaan työterveyshuoltoon. On mahdollista, että työnantajan kustantama työterveyshuolto nykyisessä muodossaan poistuu ja että myös yksityisen terveydenhuollon kelakorvauksista luovutaan. PAMin tavoite on, että työntekijät saavat myös jatkossa tasoltaan ja laajuudeltaan vähintään nykytasosta ennalta ehkäisevää terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa.

Edellä olevat yhteiskunnallisen vaikuttamisen asiat sekä koko PAMin vaikuttavuus vaatii jatkuvaa kehittämistä. Vuoden 2016 syksyllä aloitimme laajaan viestinnän kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on parantaa sekä viestinnän vaikuttavuutta että tehokkuutta. Hankkeessa tarkastellaan ja kehitetään kaikkea liiton viestintää, sisältäen mm. jäsen-, aktiivi- ja vaikuttajaviestinnän, markkinointiviestinnän, ilmeen sekä mielikuva- ja palvelulupauksen.

Palvelualojen ammattiliitto on huomattava rekisterinpitäjä. EU:n yleinen tietosuoja-asetus astui voimaan toukokuussa 2016. Jäsenvaltioissa tietosuoja-asetuksen sisältämä säännöstö tulee voimassaolevaksi oikeudeksi toukokuussa 2018. Tietosuoja-asetuksen voimaantulo merkitsee rekisterinpitäjälle uusia velvoitteita ja samalla huomattavia taloudellisia sanktioita velvollisuuksien laiminlyömisestä.

Liitto aloittaa jo nyt rekisterinpitäjälle kuuluvan veloitteen mukaisen tietosuojakatselmuksen, jossa selvitetään kaikkien liiton henkilörekisterien osalta mm. tietojen keräämisen, säilyttämisen, luovuttamisen sekä rekisteröidyltä vaadittavien suostumusten ja heille annettavien selvitysten asetuksen mukaisuus.

Asetus koskee myös ammattiosastoja ja niiden ohjeistus ja koulutus vaativat aikaa. Selvitystyö ja sitä seuraava projekti vuonna 2017 ovat iso ponnistus. Tässä yhteydessä liiton henkilökunta koulutetaan kunkin tehtävien vaatimalla tavalla siten, että toimiminen uuden lainsäädännön vaatimuksia vastaavalla tavalla toteutuu myös käytännössä.

Kilpailukyky sopimuksen jälkeistä elämää

Palvelualojen ammattiliiton työehtosopimukset neuvoteltiin kilpailukyky sopimuksen pohjalta pääosin keväällä 2016. Suurin osa kilpailukyky sopimuksen mukaisista vuoden mittaisista työehtosopimuksista tulee voimaan 1.2.2017. Kilpailukyky sopimuksen lisäksi keväällä 2016 linjattiin ns. Suomen mallin käyttöönotosta palkkapolitiikan ja palkankorotusten määrittäjänä jatkossa. Mallista sovittiin tuolloin vain raamit ja sen yksityiskohdat valmistellaan viimeistään keväällä 2017. PAMin tavoitteena on, että Suomen mallin valmistelussa ja muodostettavassa neuvotteluprosessissa otetaan huomioon kaikkien SAK:n jäsenliittojen osallistuminen palkanormiin liittyvään tavoiteasetteluun ja sen hyväksymiseen. Tämän lisäksi on huomioitava kolmikantaisen samapalkkaisuusohjelman (2016–2019) tavoitteet sekä perusteettomien palkkaerojen kaventamisen mahdollisuus esimerkiksi erillisillä matalapalkka- ja tasa-arvoerillä.

Alkuvuonna 2017 valmistellaan seuraavan neuvottelukierroksen prosessi lopullisine tavoitteineen. Lisäksi alkuvuonna aloitetaan järjestöllisen valmiuden kartoitus työpaikoilla. Se jatkuu syksyllä ja silloin järjestetään lisäksi joka alueella valmiuskokous. Lakkokoulutus ja -materiaalit päivitetään alkuvuonna.

Neuvottelukierros alkaa syksyllä 2017 hiihtokeskus- ja ohjelmapalvelualoilla ja siitä eteenpäin neuvotellaan alkuvuoteen 2018 saakka. Poikkeuksena näistä ovat puhelinpalvelu- ja yhteyskeskusalan-, muuttopalvelualan- ja elokuvateatterialan työehtosopimukset sekä uusi Veikkaus Oy:n työehtosopimus, joiden neuvotteluja käydään jo alkuvuodesta.

Paikallinen sopiminen

Työnantajat haluavat siirtää yhä enemmän asioita paikallisesti sovittaviksi ja mahdollistaa entistä laajemmin työehtosopimuksista poikkeamisen. Paikallinen sopiminen on edelleen julkisen mielenkiinnon kohteena ja paine sen lisäämiseen on suuri. Myös poliittisessa keskustelussa luodaan suuria, jopa yllimitoituja odotuksia paikalliselle sopimiselle.

PAM tarkoittaa paikallisella sopimisella sopimista, jossa sovitaan joko työntekijöille työehtosopimusta paremmista ehdoista tai työehtosopimuksen määräyksistä toisin työehtosopimuksen antamien mahdollisuuksien puitteissa. Paikallinen sopiminen ei tarkoita siirtymistä yrityskohtaisiin työehtosopimuksiin, sen sijaan työehtosopimusten puitteissa voidaan räätälöidä yrityksille sopivimpia ratkaisuja. Paikallisesti sopien voidaan parantaa työntekijöiden ansiotasoa esimerkiksi erilaisten tulospalkkausjärjestelmien kautta.

Keskustelu paikallisesta sopimisesta tulee kääntää työntekijöiden eduksi. Paikallinen sopiminen voi toimia parhaimmillaan siten, että se hyödyttää sekä työntekijöitä että työnantajaa. Paikallinen sopiminen voi auttaa sopeuttamaan yrityksen toimintaa uusiin markkinoihin tai toimintatapoihin ja edistää luottamuksen rakentumista sekä työntekijälähtöisiä innovaatioita yrityksissä. Jotta paikallinen sopiminen voi hyödyttää

työntekijöitä, tulee työpaikoilla olla osaamista ja uskallusta sopia asioista paikallisesti. Paikallisen sopimisen valmiuksia kehitetään erityisesti lisäämällä luottamusmiesten määrää ja toimintamahdollisuuksia mm. tarjoamalla koulutusta luottamusmiehille eri muodoissa. Osana paikallista sopimista tukevaa koulutusta lisätään yritystalous- ja liiketoimintaosaamista.

Liiton työntekijöillä on keskeinen rooli paikallisen sopimisen lisääntyessä. He tulevat osallistumaan siihen paikallisen tason asiantuntijoina - neuvojen antajina sekä erimielisyysasioiden ratkojina. Valmistaudumme paikallisen sopimisen lisääntymiseen kehittämällä toimitsijoiden osaamista.

Kansainvälisen yhteistyön merkitys kasvaa

Ay-liike on kovassa paineessa globalisoituvassa maailmassa. Moni valtio on kääntynyt uusliberaaliin talouspolitiikkaan ja pyrkii lisäämään taloudellista tehokkuutta työntekijöiden oikeuksien kustannuksella. Osassa Euroopan maista hallitukset ovat hyökänneet ay-liikettä vastaan. Suomen päätyminen ay-oikeuksia polkevien maiden joukkoon näkyyne maamme kansainvälisessä maineessa vielä pitkään, ja on muun muassa lisännyt ILO:n kiinnostusta seurata tarkemmin Suomen kehitystä. Samalla Pohjolan ay-perhe on havahtunut yhdessä puolustamaan pohjoismaisen sopimusyhteiskunnan perinnettä.

Euroopassa oikeistopuolueiden ja nationalismien nousu sekä Venäjän harjoittama hajaannuksen politiikka tuovat uusia haasteita. Pitkittynyttä Syyrian sota, Isisin valtapyrkimyksiä ja muita levottomuuksia pakenevien ihmisten suuri määrä on johtanut Euroopan tilanteeseen, jossa maiden on jatkuvasti pohdittava keinoja tarjota pakolaisille suojaa ja mahdollisuuksia elämän jatkamiseen mm. työtä tekemällä. Pakolaistilanne alleviivaa tarvetta tukea globaalisti sellaista demokraattista ja taloudellista kehitystä, joka hillitsee laajoja muuttoliikkeitä.

Vaikka ongelmia on paljon, uudet YK:n kestävän kehityksen tavoitteet antavat vahvan tuen globaalin ay-liikkeen työlle. Erityisesti ihmisarvoista työtä ja talouskasvua koskeva tavoite tulee näkymään entistä laajempina ponnisteluina säällisen työn agendan edistämiseksi. Suomen poikkeuksellisen rankat kehitysapuun – myös SASKin tukeen – kohdistuneet leikkaukset vaikuttavat toiseen suuntaan. Niillä voi olettaa olevan negatiivinen vaikutus kolmansien maiden ay-liikkeiden kehityskaareen.

Yhteisten etujen ajaminen edellyttää ammattiliitoilta entistä laajempaa ja syvempää yhteistyötä yli rajojen. Monet meille tutut työelämän ilmiöt esiintyvät kaikkialla maailmassa - esimerkiksi ulkoistaminen, tasa-arvokysymykset, alipalkkaus ja harmaa talous. Siksi on tärkeää, että ammattiliitot eri maissa tekevät tiivistä yhteistyötä, esim. jakavat hyviä käytäntöjä ja ratkaisujen keskenään.

Järjestämistyö ja sen tukeminen säilyy kansainvälisen ay-liikkeen perustehtävänä. Nyt erityisenä tavoitteena on saada Keski- ja Itä-Euroopan sekä Turkin järjestäytymisaste nousuun. Tätä työtä varten palvelualojen Eurooppa-sihteeristö, UNI Europa, on perustanut uuden eurooppalaisen järjestämiskeskuksen, jonka työ pääsee kunnolla käyntiin vuonna 2017.

Palvelusektori on suuri työllistäjä ja lähes ainoa kasvava elinkeino monessa maassa. Jopa 90 % kaikista maailmassa seuraavan vuosikymmenen aikana syntyvistä työpaikoista tulee palvelusektorille. Näin sektorin merkitys uuden työelämän standardien luojana kasvaa. Liittojen pitää varmistaa, että uusilla työpaikoilla toteutuu alusta alkaen järjestäytymisoikeus, säälliset työolot ja elämiseen riittävä palkka. Palvelualoilla toimii paljon monikansallisia yrityksiä, joilla on työntekijöitä ympäri maailman, myös Suomessa.

Monikansalliset ovat usein oman alansa markkinajohtajia ja määrittelevät varsinkin kehittyvissä maissa alan yritysten tarjoamien palvelujen hintatason. Ne pystyvät siten vaikuttamaan koko alan työehtoihin. Siksi maailmanliittomme UNI Global panostaa globaalien puitesopimusten solmimiseen monikansallisten yritysten kanssa. Puitesopimuksella yritys sitoutuu tunnustamaan ammattiyhdistykset ja takaamaan järjestäytymisvapauden toimipaikoillaan.

EU:n politiikassa keskeisinä aiheina ovat paremman sääntelyn paketti ja digitaaliset sisämarkkinat. Myös useat eri vapaakauppasopimuksista käyttävät neuvottelut edellyttävät ay-liikkeeltä valppautta ja edunvalvontaa.

EU-lainsäätäjien asenteet veroparatiiseja ja veronkiertoa vastaan ovat vahvistuneet ja on todennäköistä, että veronkiertomahdollisuuksia aletaan tilkitä entistä tehokkaammin.

Strategisista valinnoista

PAMin sääntöjä ja hallintoa on uudistettu, PAMilla on uusi strategia ja tavoiteohjelma. Näiden seurauksena on uudistettu myös liiton organisaatio ja aluerakennetta. Kaiken tämän tavoitteena on ollut löytää keinoja kehittyä yhä vahvemmaksi palvelualojen työntekijöiden edunvalvojaksi. Erityisen haastavaa kehittämisessä on ollut se, että pitkittynyt talous- ja työllisyyskriisi ovat vähentäneet merkittävästi liiton resursseja.

Strategiakaudella tavoitteenamme on vahvistaa työpaikkatason toimintaa järjestämisen avulla ja tehdä kaikista pamilaisista vahvoja työelämän edelläkävijöitä. Tausta-ajatuksena on, että PAM voi olla vahva ja vaikuttava vain silloin kuin sen jäsenetkin ovat.

Sosiaalisesti kestävä talouspolitiikka

Tavoitteenamme on yhä vahvempi ammattiyhdistysliike. Meidän on kyettävä vahvistamaan ammattiyhdistysliikkeen merkitystä sekä kotimaassa että globaalisti. Vain riittävän vahvana kansainvälisenä toimijana ay-liike voi muuttaa talous- ja hyvinvointipolitiikan suunnan. Tällä hetkellä työnantajat ja työnantajia lähellä olevat puolueet haastavat palkansaajia ympäri maailmaa yhteneväisin argumentein. Työnantajahegemonia on myös Suomessa vahvempaa kuin aiemmin.

Vuonna 2016 hanke uuden keskusjärjestön synnyttämiseksi kariutui. Tavoitteena oli vahva toimija, joka kokoaa yhteen eri työtehtävissä toimivat työntekijäryhmät ja itsensä työllistävät. Uudella keskusjärjestöllä pyrittiin lisäämään palkansaajaliikkeen vaikutusmahdollisuuksia. Sen olisi keskittynyt lainsäädäntö-, neuvottelu-, tutkimus- ja vaikuttamistyöhön kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Hankkeen kariuduttua korostuu liiton oma työ näillä saroilla, vaikuttamistyö ylipäätään sekä koordinoitu yhteistyö SAK:n perheen sisällä ja yksittäisten liittojen kanssa.

Toimeentulon riittävyys

PAM edistää hyvinvointivaltiota, joka tarjoaa kansalaisille riittävät palvelut ja kohtuullisen sosiaaliturvan. Tavoitteena on tuloerojen kaventaminen mm. työllisyyttä parantamalla ja sosiaaliturvaa kehittämällä. Vaikutamme niin, että perhevapaat kannustaisivat isät jäämään yhä enemmän lapsensa kanssa kotona ja äidit osallistumaan yhä enemmän työelämäänsä. Sosiaaliturvan byrokratiaa on purettava mm. yksinkertaistamalla karensijärjestelmää ja kehittämällä soviteltua työttömyyspäivärahaa. Työttömien koulutusmahdollisuuksia on lisättävä ja työttömien hyvinvoinnista on pidettävä huolta. PAM aktivoi työttömiä jäseniään kehittämään ammatillista osaamistaan esim. pamilaisille aloille sopivissa kortti- ja passikoulutuksissa. PAM osallistuu sidosryhmänä tai osa-toteuttajana myös erilaisiin ESR-hankkeisiin missä parannetaan työntekijöiden työssöpärväämisen edellytyksiä ja työmarkkina-asemaa, esim. Työelämän ICT- taidot Kaupan alalla- hanke ja Digiosaajaksi työelämässä- hanke. Näissä kohderyhmänä ovat työttömät tai työttömyysuhan alaiset henkilöt.

Palvelualojen ansiotason nostamiseksi ja oikeudenmukaisen palkkauksen turvaamiseksi jatketaan palkkausjärjestelmien uudistamistyötä useilla pamilaisilla aloilla. Tulospalkkausjärjestelmien kehittämiseksi käynnistetään erillinen projekti.

Suomen hallitus aloittaa työaikalain uudistamisen talvella 2017 ja vaikutamme pamilaiden tavoitteiden edistymiseen uudistustyössä. Meille on keskeistä mm. osa-aikatyön teettämisen pelisäännöt ja vastentahtoisen osa-aikatyön kitkeminen.

Palvelualojen rakennemuutos ja työn monimuotoistuminen

Työelämä muuttuu digitalisaation ja robotisaation seurauksena. Myös palvelualojen työt muuttuvat ja monimuotoistuvat. Esimerkiksi kaupan alalla on nähty viimeisten parin vuoden aikana isoja muutoksia, kun perinteiset ketjut ovat lopettaneet toimintansa tai niiden kannattavuus on heikentynyt. Samaan aikaan verkkokauppa kasvaa ja koko toimialan rakenne on muutoksessa. Ammattiliiton tehtävä on tällaisessa tilanteessa olla turvaamassa työntekijöiden asemaa ja olla mukana kehittämässä palvelualojen tulevaisuutta. Vuonna 2017 jatkamme palvelualojen elinkeinopoliittisten tavoitteiden kirkastamista ja valmistelemme liiton elinkeinopoliittiset linjaukset.

Alustatalous kasvaa vuosi vuodelta ja se haastaa perinteisiä toimijoita uudenaikaiseen ajatteluun. Modernina ammattiliittona emme halua tukahduttaa uusien toimialojen mahdollisuuksia vaan haluamme löytää uusia tapoja auttaa ja tukea uudentyyppistä työtä tekeviä työntekijöitä. Työehtosopimuksien ja lainsäädännön on tarjottava turvaa työntekijöille myös tulevaisuudessa eikä työturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä saa hylätä.

Suomessa on oltava laadukas ja monipuolinen koulutusjärjestelmä, joka takaa ihmisille kyvyn selviytyä työelämän muutoksissa. Tämä tarkoittaa uudenlaista osaamista jo työelämään siirryttäessä ja siellä toimiessa. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen merkittävä väheneminen ja aikuiskoulutustuen heikentäminen tekevät työssäkävien aikuisten omaehtoisen osaamisen kehittämisen yhä vaikeammaksi.

Tässä uudessa tilanteessa koulutuspoliittisen edunvalvonnan painopiste alkanee pikku hiljaa siirtyä työpaikkatasolle. Työpaikkatasolle tuo omia haasteitaan myös hallituksen tavoite lisätä nuorten työpaikalla tapahtuvaa ammatillista oppimista. Liiton ehdoton prioriteetti on, että työssäoppijoita kohdellaan oikein ja heidän oppimiseen liittyvät tavoitteet täyttyvät. Liitto on aktiivinen työpaikkojen, oppilaitosten sekä

työssäoppijoiden suuntaan, jotta informaatio kyseisten toimijoiden välillä kulkisi mahdollisimman saumattomasti. Kun tieto kulkee, väärinkäytösten riski pienenee.

Järjestäminen

Syksyllä 2017 pidettävissä luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen vaalissa kohdistetaan erityiset tehotimet yrityksiin, joissa ei vielä ole luottamusmiestä. Hyvässä työpaikassa on valitut luottamushenkilöt ja järjestäytyneet työntekijät vaikuttavat omaa työtä sekä työyhteisöä koskeviin asioihin omista lähtökohdistaan.

Järjestämisellä vahvistetaan liiton voimaa. Liitto on yhtä kuin jäsenet ja liiton voima on jäsenet. Tavoitteena ovat vahvat jäsenet, jotka toimivat aktiivisesti tärkeäksi kokemiensa asioiden puolesta.

Liiton työntekijöillä on keskeinen rooli työpaikkojen järjestämisessä ja ammattiosastojen tukemisessa. Järjestäminen aloitettiin PAMissa vuonna 2016 järjestämistyön pohjan luomisella. Koko liiton henkilöstön kouluttaminen tai vähintään perehdyttäminen järjestämiseksi mukaiseen toimintaan on nyt tehty. Järjestämisestä kiinnostuneille työpaikoille, ammattiosastoille, aktiiveille ja jäsenille on tarjottu perustietoa ja mahdollisuuksien mukaan myös koulutusta.

Luottamusmiehet ja ammattiosastot ovat keskeisiä toimijoita voiman kasvattamisessa ja liiton henkilökunnan tehtävänä on tukea tätä työyhteisöjen suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Keväällä 2017 on kaksi Järjestäjä I – koulutusta luottamusmiehille ja ammattiosastoaktiiveille ja syksyllä jatkokoulutus. Lisäksi tuetaan ammattiosastoja järjestämällä ammattiosastokohtaisia koulutuksia sekä laatimalla jokaiselle toimimattomalle osastolle jatkosuunnitelma.

Liittokokouksen päätöksen mukaisesti jatketaan kartoitettujen yli 50 työntekijää työllistävien työpaikkojen kontaktointia. Pamilaisen järjestäytyneen työpaikan määritelmä otetaan käyttöön kaikessa toiminnassa. Järjestäytyneellä työpaikalla enemmistö työntekijöistä on järjestäytynyt, luottamushenkilöorganisaatio toimii, jäseniimi on perustettu, työntekijöistä merkittävä osa on aktiivisia ja työntekijöiden yhteinen valmius mahdollistaa työntekijälähtöisen sopimisen.

Työmarkkinoiden tasa-arvo

Heikko työmarkkina-asema liittyy usein uusiin – sääntelemättömiin - työelämän ilmiöihin, joille on yhteistä pyrkimys heikentää työntekijän etuuksia ja oikeuksia, kuten palkkaa, turvaa sairastumisen varalta ja oikeutta työsuhdeturvaan. Esimerkkeinä voidaan mainita työntekijöiden ulkoistaminen yrittäjiksi, työn ja yrittäjyyden rajanvedon hämärtyminen, nollatyösuhteet, vuokratyön erilaiset muodot sekä edelleen osa-aikatyö, määräaikaiset työsuhteet ja kilpailuttamistilanteet.

Työelämän lukuisat uudet ilmiöt tulevat liiton tietoon pääosin valtakunnallisessa työsuhdeneuvonnassa tai riita-asioina. Saatua tietoa analysoidaan ja tiedon sekä tapausten pohjalta nostetaan esille riita-asioita, jotka viedään tuomioistuimen ratkaistavaksi ennakkopäätöksen saamiseksi.

Osa ulkomaalaisista työntekijöistä, työperäisen hyväksikäytön uhrin, ihmiskaupan uhrin ja enenevässä määrin paperittomat ovat erityisen heikossa asemassa työmarkkinoilla. Kielteisten turvapaikka-päätösten seurauksena paperittomien määrä Suomessa lisääntyy. Ammattiliittojen on varauduttava tähän haasteeseen. Vuonna 2017 toteutetaan koulutus, jolla lisätään henkilökunnan valmiuksia ulkomaalaisten työntekijöiden ongelmatilanteiden hoitoon ja luodaan yhteyksiä muihin toimijoihin sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Työhyvinvointi ja työssäjaksaminen

Työntekijöiden työhyvinvointia tukevilla toimenpiteillä on osoitettu olevan vaikutusta työntekijöiden tuloksellisuuteen ja yrityksen tuottavuuteen. Työhyvinvointiin vaikutetaan paitsi fyysisen työympäristön parannuksilla myös huolehtimalla työyhteisön hyvästä työilmapiiristä ja ennen kaikkea hyvästä johtamisesta ja esimiestyöstä. Kehittämistoimenpiteet voidaan kohdistaa yksilön terveyden, kunnon ja voimavarojen tukemiseen, työn ja työympäristön kehittämiseen ja työntekijöiden ammatillisen osaamisen edistämiseen.

Strategian ja toimintaohjelman mukaisesti PAM tuo viestinnässä, ohjeistuksessa ja koulutuksessa esiin työntekijän hyvinvoinnin merkitystä työntekijän työmotivaation ylläpitämisessä. Työterveyshuolto ja esimerkiksi joustavammat käytännöt sairauspoissaolojen ilmoittamisessa ovat välineitä, joilla työnantaja voi parantaa työntekijöiden hyvinvointia.

Lyhytaikaisesta sairauspoissaolosta ilman lääkärin tai terveydenhoitajan todistusta saatiin kikyneuvotteluissa kirjaus työehtosopimukseen. Koska kirjaus ei ole pakottava, PAM neuvoo, tukee ja ohjaa luottamushenkilöitä sekä kampanjoi niin, että työpaikoilla mahdollisimman laajasti sovittaisiin ko. menettelyn käyttöönotosta. Menettely tutkitusti säästää aikaa, vaivaa ja rahaa sekä työnantajan että työntekijän näkökulmasta.

Hyvä lähiesimiestyö vaikuttaa positiivisesti tuloksellisuuteen ja työhyvinvointiin. Hyvä esimiestyö ei synny itsestään vaan esimiehet tarvitsevat tukea työhönsä. Toimiva organisaatorakenne tukee parhaimmillaan niin esimiestyötä kuin työntekijöiden oma-aloitteisuutta ja itsenäisyyttä. Lähiesimiehiä on koulutettava uudella tavalla ja heidän vaikutusmahdollisuuksia yritysten sisällä on lisättävä. Parhaimmillaan kehitystyötä tehdään yhdessä yritysten kanssa.

Restoratiivisen työyhteisösovittelun keinoin on mahdollista parantaa työilmapiiriä, ehkäistä riitaisuuksien syntymistä ja edistää niiden työpaikalla tapahtuvaa ratkaisemista. Vuonna 2017 koulutetaan ratkaisuryhmä hyödyntämään työssään sovittelumenetelmiä. Samoin kartoitetaan mahdollisuuksia edistää restoratiivisen työyhteisösovittelun käyttöä riitaisuuksien ennaltaehkäisyssä ja aikaisessa ratkaisemisessa yhteistyössä yritysten kanssa.

Liiton tapahtumakalenteri (luonnos)

Viikko	Kuukausi	Kokous	Paikka
	Tammikuu		
52	Su	01.01. Uudenvuodenpäivä	
1	Ma	02.01.	
1	Ti	03.01.	
1	Ke	04.01.	
1	To	05.01.	
1	Pe	06.01. Loppiainen	
1	La	07.01.	
1	Su	08.01.	
2	Ma	09.01.	
2	Ti	10.01. Johtoryhmä	Helsinki
2	Ke	11.01.	
2	To	12.01.	
2	Pe	13.01.	
2	La	14.01.	
2	Su	15.01.	
3	Ma	16.01. SAK:n hallituksen kokous	Helsinki
3	Ti	17.01. Johtoryhmä	Helsinki
3	Ke	18.01. PAMin hallitus	Helsinki
3	To	19.01.	
3	Pe	20.01.	
3	La	21.01.	
3	Su	22.01.	
4	Ma	23.01.	
4	Ti	24.01.	
4	Ke	25.01.	
4	To	26.01.	
4	Pe	27.01.	
4	La	28.01.	
4	Su	29.01.	
5	Ma	30.01.	
5	Ti	31.01. Pohjoismainen komitea	Tanska
	Helmikuu		
5	Ke	01.02. Pohjoismainen komitea	Tanska
		Jäsenpalvelupäivä	Helsinki
5	To	02.02. Johtoryhmä	Helsinki
5	Pe	03.02.	
5	La	04.02.	
5	Su	05.02.	
6	Ma	06.02. SAK:n hallituksen kokous	Helsinki
6	Ti	07.02. Johtoryhmä	Helsinki
6	Ke	08.02.	
6	To	09.02.	
6	Pe	10.02.	
6	La	11.02.	
6	Su	12.02.	

7	Ma	13.02.	YT-toimikunta	Helsinki
7	Ti	14.02.	Ystävänäpäivävastaanotto	Helsinki
7	Ke	15.02.	PAMin hallitus	Helsinki
7	To	16.02.		
7	Pe	17.02.		
7	La	18.02.		
7	Su	19.02.		
8	Ma	20.02.		
8	Ti	21.02.	Johtoryhmä	Helsinki
8	Ke	22.02.		
8	To	23.02.		
8	Pe	24.02.		
8	La	25.02.		
8	Su	26.02.		
9	Ma	27.02.		
9	Ti	28.02.	Johtoryhmä	Helsinki
Maaliskuu				
9	Ke	01.03.		
9	To	02.03.	PAMin talvitapahtuma	Lahti
9	Pe	03.03.	PAMin talvitapahtuma	Lahti
9	La	04.03.	PAMin talvitapahtuma	Lahti
9	Su	05.03.		
10	Ma	06.03.	SAK:n hallituksen seminaarokokous	
10	Ti	07.03.	SAK:n hallituksen seminaarokokous	
10	Ke	08.03.	Johtoryhmä	Helsinki
10	To	09.03.	YT-toimikunta	Helsinki
10	Pe	10.03.		
10	La	11.03.		
10	Su	12.03.		
11	Ma	13.03.		
11	Ti	14.03.	PAMin hallitus	Helsinki
11	Ke	15.03.	Esimiespäivät	Helsinki
11	To	16.03.	Esimiespäivät	Helsinki
11	Pe	17.03.		
11	La	18.03.		
11	Su	19.03.		
12	Ma	20.03.		
12	Ti	21.03.	Johtoryhmä	Helsinki
12	Ke	22.03.		
12	To	23.03.		
12	Pe	24.03.		
12	La	25.03.		
12	Su	26.03.		
13	Ma	27.03.		
13	Ti	28.03.	Johtoryhmä	Helsinki
			Järjestäminen I (järjestäjät + aluep.)	Helsinki
13	Ke	29.03.	Järjestäminen I (järjestäjät + aluep.)	Helsinki
13	To	30.03.		
13	Pe	31.03.		

Huhtikuu			
13	La	01.04.	
13	Su	02.04.	
14	Ma	03.04. SAK:n hallituksen kokous	Helsinki
14	Ti	04.04. Johtoryhmä	Helsinki
		Järjestäminen (järjestöneuvojat)	Helsinki
14	Ke	05.04.	
14	To	06.04.	
14	Pe	07.04.	
14	La	08.04.	
14	Su	09.04.	
15	Ma	10.04.	
15	Ti	11.04. Johtoryhmä	Helsinki
15	Ke	12.04.	
15	To	13.04.	
15	Pe	14.04. Pitkäperjantai	
15	La	15.04.	
15	Su	16.04. 1. pääsiäispäivä	
16	Ma	17.04. 2. pääsiäispäivä	
16	Ti	18.04. Johtoryhmä	Helsinki
16	Ke	19.04.	
16	To	20.04.	
16	Pe	21.04.	
16	La	22.04.	
16	Su	23.04.	
16	Ma	24.04.	
17	Ti	25.04. PAMin hallitus	Helsinki
17	Ke	26.04.	
17	To	27.04.	
17	Pe	28.04.	
17	La	29.04.	
17	Su	30.04.	
Toukokuu			
18	Ma	01.05. Vappu	
18	Ti	02.05. Johtoryhmä	Helsinki
18	Ke	03.05.	
18	To	04.05. PAMin esimiehet	Helsinki
18	Pe	05.05.	
18	La	06.05.	
18	Su	07.05.	
19	Ma	08.05. SAK:n hallituksen kokous	Helsinki
		Johtoryhmä	Helsinki
19	Ti	09.05.	
19	Ke	10.05. Ratkaisupäivä (Ratkaisijat)	
19	To	11.05. Ratkaisupäivä (Ratkaisijat)	
		YT-toimikunta	Helsinki
19	Pe	12.05.	
19	La	13.05.	

19	Su	14.05.		
20	Ma	15.05.	Johtoryhmä	Helsinki
20	Ti	16.05.		
20	Ke	17.05.	PAMin valtuusto	
20	To	18.05.	PAMin valtuusto	
20	Pe	19.05.		
20	La	20.05.		
20	Su	21.05.		
21	Ma	22.05.		
21	Ti	23.05.	Johtoryhmä	Helsinki
21	Ke	24.05.		
21	To	25.05.	Helatorstai	
21	Pe	26.05.		
21	La	27.05.		
21	Su	28.05.		
22	Ma	29.05.		
22	Ti	30.05.	PAMin hallitus	Helsinki
22	Ke	31.05.	SAK:n edustajiston kokous	SAK:n edustajiston kokous
Kesäkuu				
22	To	01.06.	SAK:n edustajiston kokous	SAK:n edustajiston kokous
22	Pe	02.06.		
22	La	03.06.		
22	Su	04.06.		
23	Ma	05.06.		
23	Ti	06.06.	YT-toimikunta (tarvittaessa)	Helsinki
23	Ke	07.06.		
23	To	08.06.	Johtoryhmän matkakokous	
23	Pe	09.06.	Johtoryhmän matkakokous	
23	La	10.06.		
23	Su	11.06.		
24	Ma	12.06.	SAK:n hallituksen kokous	Helsinki
24	Ti	13.06.	UNI Commerce Conference	Berliini
24	Ke	14.06.	UNI Commerce Conference	Berliini
24	To	15.06.	UNI Commerce Conference	Berliini
24	Pe	16.06.	Johtoryhmä	Helsinki
24	La	17.06.		
24	Su	18.06.		
25	Ma	19.06.		
25	Ti	20.06.		
25	Ke	21.06.		
25	To	22.06.		
25	Pe	23.06.		
25	La	24.06.	Juhannusaatto	
25	Su	25.06.	Juhannuspäivä	
26	Ma	26.06.		
26	Ti	27.06.		
26	Ke	28.06.		
26	To	29.06.		
26	Pe	30.06.		

Heinäkuu			
26	La	01.07.	
26	Su	02.07.	
27	Ma	03.07.	
27	Ti	04.07.	
27	Ke	05.07.	
27	To	06.07.	
27	Pe	07.07.	
27	La	08.07.	
27	Su	09.07.	
28	Ma	10.07. SuomiAreena	Pori
28	Ti	11.07. SuomiAreena	Pori
28	Ke	12.07. SuomiAreena	Pori
28	To	13.07. SuomiAreena	Pori
28	Pe	14.07. SuomiAreena	Pori
28	La	15.07.	
28	Su	16.07.	
29	Ma	17.07.	
29	Ti	18.07.	
29	Ke	19.07.	
29	To	20.07.	
29	Pe	21.07.	
29	La	22.07.	
29	Su	23.07.	
30	Ma	24.07.	
30	Ti	25.07.	
30	Ke	26.07.	
30	To	27.07. Työväen Musiikkitapahtuma	Valkeakoski
30	Pe	28.07. Työväen Musiikkitapahtuma	Valkeakoski
30	La	29.07. Työväen Musiikkitapahtuma	Valkeakoski
30	Su	30.07. Työväen Musiikkitapahtuma	Valkeakoski
31	Ma	31.07.	
Elokuu			
31	Ti	01.08.	
31	Ke	02.08.	
31	To	03.08.	
31	Pe	04.08.	
31	La	05.08.	
31	Su	06.08.	
32	Ma	07.08.	
32	Ti	08.08. Johtoryhmä	Helsinki
32	Ke	09.08.	
32	To	10.08.	
32	Pe	11.08.	
32	La	12.08.	
32	Su	13.08.	
33	Ma	14.08. SAK:n hallituksen kokous	Helsinki
33	Ti	15.08. PAMin hallitus	Helsinki

33	Ke	16.08.		
33	To	17.08.		
33	Pe	18.08.		
33	La	19.08.		
33	Su	20.08.		
34	Ma	21.08.		
34	Ti	22.08. Johtoryhmä		Helsinki
34	Ke	23.08.		
34	To	24.08. Järjestäminen II (järjestäjät + aluep.)		Helsinki
34	Pe	25.08. Järjestäminen II (järjestäjät + aluep.)		Helsinki
34	La	26.08.		
34	Su	27.08.		
35	Ma	28.08.		
35	Ti	29.08. Johtoryhmä		Helsinki
35	Ke	30.08.		
35	To	31.08.		
Syyskuu				
35	Pe	01.09.		
35	La	02.09.		
35	Su	03.09.		
36	Ma	04.09. SAK:n hallituksen kokous		Helsinki
36	Ti	05.09. Johtoryhmä		Helsinki
36	Ke	06.09. YT-toimikunta		Helsinki
36	To	07.09. Esimiespäivä		Helsinki
36	Pe	08.09.		
36	La	09.09.		
36	Su	10.09.		
37	Ma	11.09.		
37	Ti	12.09. Johtoryhmä		Helsinki
37	Ke	13.09.		
37	To	14.09.		
37	Pe	15.09.		
37	La	16.09.		
37	Su	17.09.		
38	Ma	18.09.		
38	Ti	19.09. PAMin hallitus		Helsinki
38	Ke	20.09.		
38	To	21.09. Henkilöstöpäivät		
38	Pe	22.09. Henkilöstöpäivät		
38	La	23.09.		
38	Su	24.09.		
39	Ma	25.09.		
39	Ti	26.09. Johtoryhmä		Helsinki
39	Ke	27.09. Jäsenpalvelupäivä (Palveluneuvojat)		Helsinki
39	To	28.09. SUN kongressi		Helsinki
39	Pe	29.09. SUN Kongressi		Helsinki
39	La	30.09.		
Lokakuu				

39	Su	01.10.	
40	Ma	02.10.	SAK:n hallituksen seminaarokokous
40	Ti	03.10.	SAK:n hallituksen seminaarokokous
40	Ke	04.10.	Johtoryhmä Helsinki
40	To	05.10.	
40	Pe	06.10.	
40	La	07.10.	
40	Su	08.10.	
41	Ma	09.10.	
41	Ti	10.10.	
41	Ke	11.10.	
41	To	12.10.	
41	Pe	13.10.	Johtoryhmä Helsinki
41	La	14.10.	
41	Su	15.10.	
42	Ma	16.10.	
42	Ti	17.10.	Johtoryhmä Helsinki
42	Ke	18.10.	
42	To	19.10.	Ratkaisupäivä (Ratkaisijat)
42	Pe	20.10.	
42	La	21.10.	
42	Su	22.10.	
43	Ma	23.10.	
43	Ti	24.10.	PAMin hallitus Helsinki
43	Ke	25.10.	
43	To	26.10.	YT-toimikunta, kehittämispäivät
43	Pe	27.10.	YT-toimikunta, kehittämispäivät
43	La	28.10.	
43	Su	29.10.	
44	Ma	30.10.	
44	Ti	31.10.	Johtoryhmä Helsinki
Marraskuu			
44	Ke	01.11.	
44	To	02.11.	
44	Pe	03.11.	
44	La	04.11.	
44	Su	05.11.	Pyhäinpäivä
45	Ma	06.11.	SAK:n hallituksen kokous Helsinki
45	Ti	07.11.	Johtoryhmä Helsinki
45	Ke	08.11.	
45	To	09.11.	
45	Pe	10.11.	
45	La	11.11.	
45	Su	12.11.	
46	Ma	13.11.	
46	Ti	14.11.	Johtoryhmä Helsinki
46	Ke	15.11.	
46	To	16.11.	
46	Pe	17.11.	

46	La	18.11.	
46	Su	19.11.	
47	Ma	20.11.	Johtoryhmä Helsinki
47	Ti	21.11.	PAMin valtuusto
47	Ke	22.11.	PAMin valtuusto
47	To	23.11.	SAK:n edustajiston kokous
47	Pe	24.11.	SAK:n edustajiston kokous
47	La	25.11.	
47	Su	26.11.	
48	Ma	27.11.	
48	Ti	28.11.	PAMin hallitus Helsinki
48	Ke	29.11.	
48	To	30.11.	Johtoryhmän matkakokous
Joulukuu			
48	Pe	01.12.	Johtoryhmän matkakokous
48	La	02.12.	
48	Su	03.12.	
49	Ma	04.12.	
49	Ti	05.12.	
49	Ke	06.12.	Itsenäisyyspäivä
49	To	07.12.	Johtoryhmä Helsinki
49	Pe	08.12.	
49	La	09.12.	
49	Su	10.12.	
50	Ma	11.12.	SAK:n hallituksen kokous Helsinki
50	Ti	12.12.	Johtoryhmä Helsinki
50	Ke	13.12.	
50	To	14.12.	
50	Pe	15.12.	YT-toimikunta Helsinki
50	La	16.12.	
50	Su	17.12.	
51	Ma	18.12.	
51	Ti	19.12.	
51	Ke	20.12.	
51	To	21.12.	
51	Pe	22.12.	
51	La	23.12.	
51	Su	24.12.	Jouluaatto
52	Ma	25.12.	Joulupäivä
52	Ti	26.12.	Tapaninpäivä
52	Ke	27.12.	
52	To	28.12.	
52	Pe	29.12.	
52	La	30.12.	
52	Su	31.12.	Uudenvuodenaatto

